

Beş ve Altı Yaş Anaokul Çocuklarının Resimli Çocuk Kitaplarındaki Değişik Resimleme Tarzlarına Tepkileri

Dr. Mübeccel Gönen

Resimin çocuğun hayatında önemli bir yeri vardır ve çevre hakkındaki bilgisini resimlerle pekiştirmek, çocukta güven duygusu uyandırır. Çocuklar genellikle kitapları resimlerine bakarak değerlendirmektedirler. Bir-yedi yaş grubu için hazırlanmış olan kitaplar "resimli kitaplar" adı altında toplanırlar ve yazıdan çok, resim içerirler. Okumayı bilmeyen çocuğa hikayeyi anlatmaları gerektiğinden, bu kitaplardaki resimlerin; kolay yorumlanabilmesi, sanat değeri taşıması, çizimlerinin çocuğun dünyası, ruhsal yapısı ve zihinsel gelişimi gözönüne alınarak yapılması gerekmektedir. Ayrıca, bir resim kompozisyonunda, denge, uyum, kontrast, birlik, simetri, ahenk ve hareket bulunmalı, detaylar ve renkler de metine uymalıdır.

Çocukların, pastel renkli, belli belirsiz hatları olan ve her baktıklarında kendilerine yeni şeyler verebilen resimleri tercih etmeleri, devamlı öğrenme ve keşfetme duygularının bir sonucudur. Özellikle beş yaş çocuğu herşeyi keşfetmeye hazır olduğundan resim, çocuğun bu merakını doyurabilmelidir. Ayrıca, bu yaş çocuğuna neyin gerçek, neyin hayali olduğunun da öğretilmesi gerekmektedir. Altı yaş çocuğuna okunan kitapların resimleri ise, çocuğun araştırma ruhunu tatmin edebilmelidir.

Resimli kitapta renk, çocuk için ikinci plânda gelmektedir. Çünkü gerçekçilik, resimde renkten daha önemlidir. Çocuklar renkli resimi, siyah beyaza tercih etmektedirler. Ancak siyah-beyazla da güzel ve anlatım gücü yüksek resimler yapılabilir. Resimdeki mizah unsuru ise, çocuğun yaş düzeyine uygun olmalıdır. Karikatür biçimi çizimler, özellikle küçük çocuklar tarafından anlaşılmadığından, mizah ile karikatürün birbirine karıştırılmaması gerekir.

Bu konuda çalışmalar yapan,

G.La Verne Freeman ve Ruth Sunderlin Freeman'ın yaptıkları çalışmada; çocukların resimde parlak ve kuvvetli renkleri tercih ettikleri, fakat siyah-beyaz resimleri de kabul eder gördükleri belirtilmiş, bu kabulün de zamanın siyah-beyaz televizyonu ile ilişkili olabileceği ileri sürülmüştür.

Rudisill'in yaptığı çalışmada ise; rengin çocukların tercihinde sadece bir değişken olduğu, gerçekçiliğin renkten daha önemli olduğu bulunmuştur.

Bloomer'in ilkökul dört-beş ve altıncı sınıf çocukları üzerinde yaptığı çalışmada da; çocukların renkli resimleri, çizgi ve gölgeli resimlere tercih ettiği bulunmuştur.

Amsden ve Bloomer tarafından yapılan araştırmada da; üç-beş, dokuz ve onbir yaşındaki çocukların, kitaplarda renkli resimleri beğendikleri bulunmuştur.

Amsden'in, üç-beş yaş çocuklarının resim ve hikaye konularındaki tercihlerini belirlemek amacı ile yaptığı araştırmada ise; beş yaş çocuklarının üç, dört yaşındakilerden daha düzenli seçimde buldukları, açık renklerin çarpıcı renklere tercih edildiği, beş yaşındakilerin gerçekçi çizgileri tercih ettikleri, çok renkli resimlerin de diğerlerine oranla daha fazla tercih edildiği bulunmuştur.

YÖNTEM

Bu araştırma, beş ve altı yaş çocuklarının resimli kitaplardaki değişik resimlere tepkilerini inceleyerek, hangi tarz resimlemenin daha çok beğenildiğini belirlemek amacı ile yapılmıştır.

Hacettepe Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Bölümü Uygulama Anaokuluna devam eden, beş ve altı yaşlarındaki otuziki kız ve erkek çocuk, random yoluyla, araştırmanın örnekleme alınmıştır. Çocukların resim beğenilerini incelemek için; renkli-süslü, gerçekçi siyah-beyaz, renkli-gerçekçi ve renkli-soyut tarzda resimlenmiş dört resimli çocuk kitabı seçilmiştir. Çocukların kitap resimleri arasında seçim yapabilmeleri için; kitaplar bir masanın her kenarının ortasında duracak şekilde, renkli-süslü, renkli-gerçekçi, renkli-soyut ve gerçekçi siyah-beyaz sırasında yerleştirilmişlerdir. Odaya alınan her çocuğa renkli-süslüden başlayarak masanın üstündeki kitap resimlerine, iki defa dolaşarak bakması, sonra da "en çok" hangi resmi beğendiğini söylemesi istenmiştir. Çocukların cevapları yazılı olarak kaydedilmiştir.

Araştırmada kullanılan renkli-süslü resime; gerçeğe uymayan ilâveleri ve karikatür biçimi çizgileri ile çocukları yanıltacağından dolayı, "istenilmeyen resim tarzı" niteliği verilmiştir. Renkli-gerçekçi resim; gerçekçi ve güzel çizimi, renkleri, anlatım gücü ile "istenilen resim tarzı" niteliğini almıştır.

Renkli-soyut resim ise, pastel renklerine rağmen soyut tarzda çizilmiş olduğunda, küçük çocuklara objeleri yanlış tanıtaacağı düşünülerek "istenilmeyen resim tarzı" niteliğini almıştır.

Gerçekçi-siyah-beyaz resim ise; çiziminin açık, anlaşılır, güzel olmasından ve siyah-beyaz ile de güzel resimleme yapılabileceğini gösterdiğinden "istenilen resim tarzı" niteliğini almıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Verilerin analizinde; her kitap için verilen cevaplar toplanmış ve dört.

resim aldıkları puana göre sıralanmışlardır. Beş ve altı yaş kız ve erkek çocukların resimlere verdikleri puanlar Tablo -1'de görülmektedir.

Tablo 1: Beş ve Altı Yaş Kız ve Erkek Çocukların Resimlere verdikleri Puanlar ve Yüzdeleri:

RESİMLER												
Yaş	Cinsiyet	n	Renkli-süslü		Renkli-gerçekçi		Renkli-Soyut		Gerçekçi Siyah-Beyaz		TOPLAM	
			Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
5	Kız	8	2	25	3	37.5	1	12.5	2	25	8	100
	Erkek	8	1	12.5	3	37.5	3	37.5	1	12.5	8	100
6	Kız	8	1	12.5	6	75	0	0	1	12.5	8	100
	Erkek	8	0	0	7	87.5	0	0	1	12.5	8	100
TOPL.		32	4		19		4		5			

Tabloda da görüldüğü gibi, "Renkli-gerçekçi" resim her iki yaş ve cinsiyette en yüksek puanı almıştır. Yani, otuziki çocuğun ondokuzu "Renkli-gerçekçi" resimi diğerlerinden daha çok beğendiklerini belirtmişlerdir. Sıralamada, "Gerçekçi siyah-beyaz" resimin ikinci, "Renkli-süslü" resim ile "Renkli-Soyut" resimin ise üçüncü olarak beğenildiği ortaya çıkmıştır. Beş ve altı yaşındaki çocukların resimlere istenilen tarzda olandan, istenilmeyen tarzda olana doğru sıralanacak şekilde puan vermeleri beklenen ve en önemli olan bulgudur. Beş yaş kız çocukları "Renkli-süslü" resime ahtapotların küpe, kolye ve çantalarını beğendikleri için puan verdiklerini, beş yaş erkek çocukları ise "Renkli-Soyut" resime, ördekleri beğendikleri için puan verdiklerini söylemişlerdir. Bu da o yaş çocuklarının ilgileri ile bağlantılı olabilir. Altı yaş çocuklarının istenilen tarzda olan resimlere daha yüksek puan vermeleri ise, yaşın yükselmesi ile resimlere daha isabetli puanlar verildiğini göstermektedir.

SONUÇ

Okulöncesi dönemdeki çocukların, resimli hikaye kitaplarındaki resimleri beğenip beğenmediklerini incelemek amacıyla yapılan bu çalışmanın sonucunda; beş ve altı yaşındaki çocukların "istenilen özellikteki" resimlere yüksek puan vermeleri "gerçekçi" resimlerin, diğerlerinden daha çok beğenildiği kısmını desteklemektedir. Bu da çocuğun zihinsel ve ruhsal gelişiminde önemli bir yere sahip olan resimli hikaye kitaplarındaki resimlerin; gerçekçi, hareketli, renkli veya çok iyi çizilmiş siyah-beyaz renklere olması ve resimde mizah ile karikatürün birbirine karıştırılmaması gerektiğini göstermektedir. Her iki yaşta da çocukların istenilen özellikteki olan resimlere daha yüksek puan vermeleri, bu yaş çocuklarının resimler arasında ayırım yapabildiklerini ve gerçekçi resimleri daha çok beğendiklerini ortaya koymuştur. Bu sonuçlar da, okul öncesi çocuklar için en uygun resimli kitapları seçmek ve en uygun kitap resimlemesini yapmak isteyenlere yardımcı olacaktır.

KAYNAKLAR

1. Tuncer, N., (1974). "Türkiye'de Yayınlanmış Resimli Çocuk Kitapları", Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Doktora Tezi, Ankara.
2. Smith, L., (1953). *Unreluctant Years*. American Library Association, Chicago.
3. Donnara e, M., Richard, O., (1973). *The Child's first Books*. The H.W. Wilson Company, New York.
4. Larrick, N., (1969). *A Parent's Guide To Children's Reading*. Pocket Books, New York.
5. Burns, P., Broman, B., Lowe, A., (1971). *The Language Arts In Childhood Education*. Rand Mc Nally and Company, Chicago.
6. Arbuthnot, M.H., Sutherland, Z., (1972), *Children and Books.. 4. bs., scott, foresman and Company, Illinois*.
7. Bloomer, R., (March 1960), "Children's Preferences and Responses as Related to Styles and Themes of Illustration", *The Elementary School Journal*, ss. 334-340.
8. Zimet, S., (1967), "Children's Interest and Story Preferences", *The Elementary School Journal*, 67: 3, ss.122-129.
9. Lepere, J.M., (April 1961), "Literature In The Elementary School", *Review of Educational Research*, 31:2, ss. 179-186.
10. Göknil, C., (1974). *Kirpi Masalı*, Redhouse Yayınevi, İstanbul.
11. Ural, S., (1979). *Gürültücü Ali*, Önder Matbaası, Ankara.
12. Ural, S., (1982), *Bir Varmış, Bir Yokmuş*, Önder Matbaası, Ankara.
13. Barım, R. (1983), *Minik Ahtapot ve Dostları*, Başbakanlık Basımevi, Ankara.

A.Ü. DTCF KÜTÜPHANECİLİK BÖLÜMÜ
SEMA GÖKSEL KÜTÜPHANECİLİK VAKFI
1988 YILI BİLANÇOSU

Aktif	Lira	Pasif	Lira
Kasa Mevcudu		Anapara	1.500.000
Banka mevcudu	1.826.918	Carî gelir-gider icmalı	326.918
	1.826.918		1.826.918